

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> СПОРИ У СФЕРІ МЕДІА ТА ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ	18
<i>Тодошак Олег Володимирович</i> ЗМІНА ВИДУ ТА РОЗМІРУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ: МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ВТРУЧАННЯ.	21
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> КАР'ЄРА ЯК БАГАТОВИМІРНЕ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ	25
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.	29
<i>Голоядова Тетяна Олексіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ МЕТОДІВ ОПТИМАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	32
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОБІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ.	34
<i>Закаленко Олена Василівна, Осадчий Анатолій Юрійович</i> АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОЗОВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ	38
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> САМОКОРЕКЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТА: ПРАВОВІ ФОРМИ ТА ОБМЕЖЕННЯ	40
<i>Негара Родіон Віталійович</i> АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВЕЛИКОЇ КІЛЬКОСТІ ОСІБ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО ПІДХОДІВ ДО ГРАДАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИХ АКТИВ.	47
<i>Панфілов Олег Євгенович</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЮ ЮРИСДИКЦІЄЮ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	49
<i>Сідор Михайло Іванович</i> ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	53
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ» ТА «АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ»	57
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	60
<i>Глиняний Іван Володимирович</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.	63

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

3. Котенко В. М. Реалізація права на звернення з адміністративним позовом: передумови та зміст. *Форум права*. 2009. № 2. С. 207-211 URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09kvmpztz.pdf>.

4. Педько Ю. С. Адміністративний позов і предмет захисту в адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету права*. 2009. №4. С. 155-161.

5. Ківалов С. В., Картузова І. О., Осадчий А. Ю. Курс адміністративного процесуального права України. *Загальна частина*: підручник. Одеса: Фенікс, 2014. 342 с.

6. Ківалов С. В., Осадчий А. Ю. Закаленко О. В. Адміністративний процес (загальна частина) : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса, 2019. 224 с.

7. Адміністративний процес (загальна частина) : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти денної форми навчання [Електронне видання] / А. Осадчий, О. Закаленко, Д. Біленець ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 185 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/3dfcb075-2068-4e7a-9f77-f9f951fbf71a>

Ключові слова: право на судовий захист, адміністративна юстиція, адміністративний суд, адміністративний процес, адміністративне судочинство, адміністративний позов.

Key words: right to judicial protection, administrative justice, administrative court, administrative process, administrative proceedings, administrative lawsuits

Козачук Діана Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

САМОКОРЕКЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТА: ПРАВОВІ ФОРМИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Сучасний розвиток адміністративного права характеризується посиленням вимог до якості та обґрунтованості рішень публічної адміністрації, що, у свою чергу, актуалізує питання можливості їх корекції. Особливого значення набуває здатність адміністративного органу самостійно реагувати на дефекти або зміну обставин, що впливають на чинність та доцільність прийнятого адміністративного акта. Закон України «Про адміністративну процедуру» [1] закріплює низку правових механізмів, за допомогою яких адміністративний орган може переглянути результати власної діяльності, зокрема шляхом відкликання правомірного адміністративного акта, визнання протиправного акта недійсним, а також визнання його нікчемним. Такі механізми не зводяться до єдиного інструменту,

а утворюють диференційовану систему засобів, спрямованих на усунення або корекцію юридичних наслідків адміністративного акта [2, с. 294].

Використання категорії «самокорекція адміністративного акта» дозволяє узагальнити зазначені механізми як прояв внутрішньої здатності адміністративного органу до перегляду власних рішень, реалізації ним повноважень, що поєднують елементи дискреції та обов'язку діяти відповідно до принципу законності. Попри нормативне закріплення відповідних інструментів, у науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення правової природи самокорекції адміністративного акта та меж її здійснення.

Закон України «Про адміністративну процедуру» закріпив різні правові форми самокорекції адміністративного акту, що відрізняються за характером втручання у його зміст та юридичними наслідками. У цьому зв'язку доцільно розмежовувати технічну та змістовну (субстантивну) самокорекцію. Технічна самокорекція пов'язана з виправленням описок, граматичних, стилістичних та арифметичних помилок, які не впливають на зміст адміністративного акта (ст. 73 Закону). Вона має допоміжний характер і спрямована на забезпечення точності зовнішнього вираження рішення адміністративного органу. Така самокорекція не змінює обсягу прав та обов'язків, встановлених актом, і не зачіпає його юридичної сутності. Змістова самокорекція передбачає перегляд адміністративним органом юридичних наслідків власного акта. Вона охоплює випадки, коли орган змінює або припиняє дію акта у зв'язку з його дефектністю (ст. 77 Закону) або втратою підстав для подальшого існування (ст.ст. 86-89 Закону).

Змістова самокорекція реалізується через декілька правових механізмів: 1) відкликання правомірного адміністративного акта, яке застосовується за відсутності юридичного дефекту, але за наявності підстав, пов'язаних зі зміною обставин або оцінки публічного інтересу. У цьому випадку адміністративний орган не заперечує правомірності первинного рішення, а припиняє його дію з перспективним ефектом (*ex nunc*), здійснюючи корекцію правового регулювання; 2) визнання протиправного адміністративного акта недійсним, що є формою реагування на юридичний дефект акта. Такий механізм спрямований на усунення акта з правового обігу як такого, що суперечить закону. На відміну від відкликання, підставою є саме порушення правових вимог, а наслідки можуть мати як ретроспективний, так і перспективний характер залежно від природи дефекту; 3) визнання адміністративного акта нікчемним, що пов'язане з констатацією такого ступеня дефектності, який ставить під сумнів саму можливість надання актові юридичної сили. У цьому випадку адміністративний орган не припиняє дію акта у звичайному розумінні, а фіксує його юридичну неспроможність. Це надає відповідному механізму особливого характеру, відмінного від визнання недійсності.

Зазначені форми змістовної самокорекції не є взаємозамінними, кожна з них має власні підстави застосування та функціональне призначення. Їх розмежування ґрунтується передусім на характері адміністративного акта (правомірний,

протиправний, нікчемний), а також на природі втручання (припинення дії акта, усунення його з правового обігу чи констатація відсутності юридичної сили).

Реалізація змістовної самокорекції адміністративного акта обумовлена необхідністю дотримання балансу між виправленням дефектів адміністративної діяльності та забезпеченням стабільності правового становища особи. У цьому зв'язку відповідні повноваження адміністративного органу не можуть розглядатися як необмежена дискреція і мають ґрунтуватися на принципі правової визначеності, який унеможливує довільне втручання у вже сформовані правовідносини [3, с. 68]. Самокорекція не повинна призводити до непередбачуваного погіршення становища особи, яка добросовісно покладалася на чинність адміністративного акта.

Важливим критерієм допустимості самокорекції є також характер акта та підстави втручання. Чим більшою є інтенсивність втручання у права особи, тим вищими повинні бути вимоги до обґрунтованості відповідного рішення адміністративного органу. Це особливо актуально у випадках відкликання правомірних актів, де ризик порушення стабільності правовідносин є найбільш відчутним. Окрему роль відіграє процедурна гарантія участі особи, яка передбачає її інформування, можливість висловлення позиції та отримання мотивованого рішення. Недотримання цих вимог ставить під сумнів легітимність самокорекції незалежно від її підстав.

Важливим питанням для повноти розуміння самокорекції адміністративних актів є правова природа рішень, які приймаються в її наслідку. Рішення про відкликання, визнання недійсним або визнання нікчемності адміністративного акта доцільно розглядати як вторинні (похідні) адміністративні акти, тобто акти, спрямовані не на первинне регулювання суспільних відносин, а на корекцію правових наслідків раніше прийнятого адміністративного акта. Їх існування функціонально зумовлене попереднім актом, а зміст – визначається характером виявленого дефекту або зміною обставин.

Як і первинні адміністративні акти, такі рішення мають індивідуальний характер, зовнішню спрямованість та безпосередньо впливають на права й обов'язки конкретних осіб, що виключає їх віднесення до суто процедурних актів. Вони породжують самостійні юридичні наслідки, у тому числі можуть бути предметом окремого судового контролю. При цьому, їх правова природа є внутрішньо диференційованою. Рішення про відкликання правомірного адміністративного акта та про визнання його недійсним мають перетворювальний (конститутивний) характер, оскільки змінюють або припиняють юридичну силу відповідного акта. Натомість рішення про визнання адміністративного акта нікчемним має декларативний характер, оскільки не створює новий правовий стан, а лише офіційно фіксує відсутність у такого акта належної юридичної сили. Отже, вторинні адміністративні акти у сфері самокорекції виконують подвійну функцію: з одного боку, вони є інструментом відновлення законності або адаптації правового регулювання, а з іншого – виступають самостійними актами владного волеви-

явлення, що підлягають оцінці з позицій законності, обґрунтованості та пропорційності.

Оскарження рішень про самокорекцію також має диференційований характер залежно від її форми. У випадку відкликання правомірною адміністративного акта ключовим є контроль за дотриманням меж дискреції, зокрема обґрунтованості втручання у сформовані правовідносини і захисту довіри до діяльності адміністративного органу. Щодо визнання адміністративного акта недійсним, контроль зосереджується на встановленні факту протиправності та правильності застосування відповідних правових підстав, що зближує такі спори з класичними моделями перевірки законності. Натомість у випадку визнання акта нікчемним виникає специфічна ситуація: оскарженню фактично підлягає не «створення» нового юридичного стану, а правильність констатації нікчемності, що потребує підвищеного стандарту доказування та обґрунтування.

Слід визнати, що нормативна модель самокорекції адміністративних актів загалом характеризується логічною диференціацією форм залежно від природи акта, однак питання оскарження таких рішень не отримало спеціальної деталізації, законодавство не встановлює процедурних особливостей для перегляду рішень про відкликання, визнання недійсним чи нікчемність, зоча, зважаючи на специфіку правової природи прийнятих за їх наслідками рішень, процедурна форма адміністративного оскарження повинна була б мати власні особливості.

Список використаних джерел:

1. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-IX#Text>
2. Окунев І. С. Форми припинення дії правових актів за волевиявленням суб'єктів права: теоретико-правовий аспект. *Альманах права*. 2023. С. 291-295. URL: <https://almanahprava.org/en/assets/images/issues/14/almanah-prava-14-2023.pdf> \1 «page=291.
3. Мілієнко О. А. Визнання недійсним протиправного адміністративного акта адміністративним органом, що його видав. *Науковий юридичний журнал* № 11. Херсон, 2020. С. 67-71. URL: http://www.legalnovels.in.ua/journal/112_2020/11-2_2020.pdf#page=67

Ключові слова: адміністративний акт, адміністративна процедура, самокорекція адміністративного акта, відкликання адміністративного акта, визнання акта недійсним, нікчемність адміністративного акта, адміністративне оскарження.

Key words: administrative act, administrative procedure, self-correction of an administrative act, withdrawal of an administrative act, invalidation of an administrative act, nullity of an administrative act, administrative appeal.